

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Quomodo anima coniuncta corpori patiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

spiritualis substantia nō est eiusdem generis cū virtute corporali: large tñ accepta proportione p qua libet habitudine, sic est aliqua proportio spiritualis ad corporale, p qua spirituale naturaliter agere pōt in corporale, quis nō eōuerfo, nisi diuina virtute.

AD OCTAVVM dicendū, quod instrū agit actionē instrumentalem, in quantum est motum ab agente principali, per quem motum participat aliquo modo virtutem agentis principalis, non ita quod virtus illa sit in instrū secundum esse perfectum; quia motus est actus imperfectus. Obiectio autem procedit, ac si aliqua virtus perfecta in instrūto acquireretur ad agendum actionem instrumentalem.

AD NONVM dicendū, qd aīa peccatrix simpliciter nobilior est qualibet virtute corporali secundū suā naturā: sed fm culpā efficit indignior igne corporali, nō simpliciter, sed vt est instrū diuinæ iustitiæ.

AD X. dicendū, quod ignis ille nocet animæ, non ita quod adimat ei aliquam formam absolute inhærentem, sed in quantum eius substantiæ actionem impedit, vt dictum est, ipsam detinendo.

In solut. ad 5. & 6. arg.

AD XI. dicendū, qd in pueris pp defectum gratiæ est sola carentia diuinæ visionis sine aliquo cōtrario impediēte actiue: sed damnati in inferno nō solum priuantur diuina visione pp defectum gratiæ, sed etiam impediuntur quasi per cōtrariū, ex hoc quod circa penas corporales occupantur.

In corp. art.

AD XII. dicendū, qd anima nō patitur ab igne quasi alterata ab eo, sed per modum prædictum.

AD XIII. dicendū, qd voluntarium est de ratione iustitiæ, non autem de rōne pœnæ, sed magis cōtra pœnæ rōnem. & ideo nō instrumenta diuinæ misericordie quæ sunt ad iustificandam, in animam renitentem agunt: sed instrumenta diuinæ iustitiæ, quæ sunt ad puniendum animam renitentem, agunt.

AD XIII. dicendū, quod obiectio illa procedit de passione proprie dicta, quæ in motu consistit, de qua nunc non loquimur.

AD XV. dicendū, quod ad hoc quod sit passio proprie loquendo, oportet quod aliquid habeat naturam contrarietati subiectam, vt dictum est: & ad hoc quod sit mutua passio, oportet quod sit materia cōis. Tñ aliquid potest pati ab altero cum quo non cōmunicat in materia sicut corpora inferiora a sole, & aliqd potest aliquo modo pati, quod nullo modo habet materiam, sicut ex prædictis patet.

In corp. art.

QVIA vero obiectio illa procedit aliquo modo, tamen non vere, ad eas per ordinem respondendum est.

Cap. 10. s. 2. mcd.

AD PRIMVM ergo dicendū est, quod illam probationem Aug. ostendit esse inualidam 21. de ciuit. Dei, dicens quidem sic arduos sine vilo suo corpore spiritus, sicut ardebat apud inferos ille diues qñ dicebat, Crucior in hac flamma: nisi conuenienter responderi cererem talem fuisse illam flammam quales oculos quos leuauit, & Lazarum vidit, qualis lingua cui humorem exiguum desiderauit in fundi, qualis digitus Lazari, quo id fieri pustulauit: vbi tamen erant sine corporibus animæ. Sic ergo incorporalis & illa flamma ex qua exarsit, potest intel ligi: & sic patet quod illa auctoritas non est efficax ad probandum propositum, nisi aliud addatur.

AD SECVNDVM dicendū, quod ignis inferni corporaliter vrit substantias incorporeas ex parte agentis, non autē ex parte patientis: sed hoc modo corporaliter vrit corpora damnatorum.

AD TERTIVM dicendū, qd verbū Cassiodori nō vi

detur habere veritatem, si de sensibus exterioribus loquatur, tamen ad hoc quod verificetur, oportet intelligi de sensibus interioribus spiritualibus.

AD QVARTVM dicendū, qd ad illam auctoritatem posset responderi, quod est ignis spiritualis, nisi pro tanto quia corpora damnatorum eo puniri non possent. Vnde ista ratio, sufficere probat propositum, & similiter sequens quæ procedit ex similitudine.

AD VLTIMVM dicendū, qd anima damnata in quantum est natura quædam, est melior non entesed in quantum est subiecta miserie & culpæ, intelligitur uerbum Domini, quod esset ei melius non esse.

ARTICVLVS II.

Primum anima corpori coniuncta patitur.

SECVNDO queritur, quomodo anima coniuncta corpori patitur, & videtur quod non potest pati per accidens, ut enim dicitur in lib. de Spiritu & Anima, propter amicitiam corporis & anime anima corpori coniuncta non potest esse libera & non potest interire. Potest tamen timere interitum timere autem est quoddam pati, ergo secundum se ipsam anima patitur corpori coniuncta, quia secundum se ei competit, vt interire non possit.

¶ 2. Præter. Omne quod dat alteri perfectionem, est eo præstantius: sed corpus dat animæ perfectionem, nam anima vnitur corpori ad hoc quod ibi concietur, ergo corpus est præstantius animæ & magis anima potest per se pati a corpore cui vnitur.

¶ 3. Præter. Anima mouetur secundum locum per accidens: quia per accidens est in loco in quantum corpus per se, sed forma vel qualitas quæ non mouetur per se, non videtur in esse anime per accidens, cum ergo passio sit secundum formam vel qualitatem, quia est secundum motum alterationis videtur quod anima in corpore nō possit pati per accidens.

¶ 4. Præter. Moueri per accidens distinguitur contra moueri secundum partem, ut patet in 5. Physicorum anima est pars compositi quod per se mouetur, ut patet in 1. de Anima, ergo non debet dici moueri per accidens: sed sicut pars ad motum totus.

¶ 5. Præter. Illud, quod est per se, prius est eo quod est per accidens: sed in passionibus anima prius est, quod est ex parte anime, quam quod est ex parte corporis: quia ex apprehensione & appetitu anime tractatur corpus, ut patet in ira, timore, & alijs huiusmodi, ergo non est dicendum, qd istis passionibus anima patitur per accidens & corpus per se.

¶ 6. Præter. In vnoquoque principalis est id, quod est materiale in ipso quod est materiale in eo: sed in passionibus anime quod est ex parte anime formale est, quod est ex parte corporis, materiale hæc n. est formalis definitio ira, ira est appetitus in vindictā hæc uero materialis, ira est accessio sanguinis circa cor, ergo in hmoi passionibus principalis est quod est ex parte anime, quod est ex parte corporis, & sic idē quod prius.

¶ 7. Præter. Sicut gaudiū & tristitia & hmoi passionibus anime non in sunt anime sine corpore, ita nec interire, sed non dicitur quod anima sentiat per accidens, ergo nec debet dici quod anima per accidens patitur.

SECVNDO, Passio motus quidam est secundum alterationem, ut dictum est, proprie accipiendo passionem: sed anima non alteratur nisi per accidens, ergo nec patitur, nisi per accidens.

¶ 2. Præter. Virtutes anime nō sunt perfectiores, quā ipsa anime substantia: sed fm Phil. in 1. de Anima, virtutes anime fenescunt per se: sed solum pp defectum corporis, ergo nec anima patitur per se, sed solum per accidens.

¶ 3. Præter.

66.10.3

Art. 3. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

66.10.3

E

3

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Prat.

Atiatur, & per hoc pater solutio ad sextum. AD SEPTIMUM dicendum quod anima non dicitur sentire per accidens, eadem ratione qua nec gaudere, quamvis dicatur per accidens pati.

ARTICULVS III.

Verum passio sit tantum in appetitiua sensitua.

TERCIO quaeritur, utrum passio sit tantum in appetitiua sensitua. Et uidetur quod non. Christus enim secundum totam animam patiebatur, ut patet per illud Psal. 74. Repleta est malis anima mea, quod de passionibus exponit glossa. totalitas autem animae ad potentias pertinet. ergo in qualibet potentia anima potest esse passio, & ita non tantum in appetitiua sensitua.

2. Præ. Ois motus, uel operatio quae conuenit anima præter corpus, secundum seipsam est partis intellectiuae, non sensituae. sed sicut dicit Aug. 13. de Ci. Dei, non ex carne tantum afficitur anima, ut cupiat, metuar, lætetur, cognoscat, verum etiam ex seipsa his potest motibus agitari. ergo huiusmodi passiones non sunt tantum in parte appetitiua sensitua.

3. Præ. Voluntas est partis intellectiuae, ut dicitur in 3. de Anima. sed sicut dicit Aug. 14. de Ciui. Dei, voluntas est proprie in omnibus, timore scilicet lætitia & huiusmodi, immo omnes nihil aliud quam voluntates sunt, nam quid est cupiditas & lætitia nisi uoluntas in eorum consensione quae uolumus? & quid est metus atque tristitia nisi uoluntas in disensione ab his, quae uolumus? ergo huiusmodi passiones sunt in parte intellectiua.

4. Præ. Eiusdem potentiae non est agere & pati: sed sensus uidetur esse potentia actiua, nam Basiliscus uidentem dicit interficere, mulierem menstruata uidendo, inspicit speculum, ut patet in lib. de somno & vig. ergo in parte sensitua non est posita anima passio.

5. Præ. Potentia actiua est nobilior quam passiuua: sed potentiae uegetatiuae sunt actiuae, quibus nobiliores sunt potentiae sensituae. ergo sensituae sunt actiuae, & sic idem quod prius.

6. Præ. Potentiae rationales sunt ad opposita secundum Philosophum, delectationi autem opponitur tristitia. cum ergo in parte intellectiua sit proprie delectatio, ut patet in 7. & 10. Ethi. uidetur quod sit ibi tristitia, & sic passiones possunt esse in parte intellectiua. Sed diceretur, quod uerbum Philosophi intelligitur de oppositis actibus.

7. SED CONTRA, Scientia & ignorantia, quae sunt opposita sunt in parte animae intellectiua, & tamen non sunt actus. ergo uerbum Philosophi non tantum de actibus est intelligendum.

8. Præ. Secundum Philosophum in 2. Physi. Idem per sui absentiam & presentiam est causa contrariorum, sicut gubernator salutis, & submersiois nauis: sed intelligibile praesens facit delectationem in parte intellectiua. ergo intelligibile absens facit tristitiam in eadem, & sic idem quod prius.

9. Præ. Damasc. dicit in 2. lib. quod dolor non est passio, sed passionis sensus. ergo est in sensitua uirtute & non in appetitiua: & eadem ratione delectatio, & alia quae dicuntur animae passiones.

10. Præ. Secundum Damasc. in 2. lib. & Philosophum in 2. Ethi. passio est, ad quam consequitur gaudium & tristitia. ergo passiones animae praecedunt gaudium, & tristitia: sed gaudium, & tristitia sunt in appetitiua. ergo passiones animae sunt in ea parte, quae praecedat ap-

1. p. q. 2. ar. 3.

Gloss. inter linearis ibi. ex Aug.

2. cap. 5. in fine tom. 5.

Tex. 4. 2. 2. Ca. 6. tom. 5.

Ca. 1. ante med. ca. 3.

9. mesa. c. 3. tom. 3.

Li. 2. Ethic. 5. paulo a prin. tom. 5.

66. 1. tom. 2.

Ca. 11. par. 8. prin.

ca. 22. 2. Ethic. ca. 5. tom. 5.